

KIRMINAS

Jis lėtai ėjo palei jūrą. Susikaupęs dėliojo pėdas ant šlapio smėlio. Oranžinė saulė smigo į ramų vandenį, ties horizonto linija mainėsi rožiniai ir violetiniai atspalviai. Atostogų sezonas pačiame įkarštyje, ir pakrantėje sunku rasti vietą, kad jūros vaizdo neužstotų kūnai. Maži, dideli, stori, ploni, rusvi, balti. Žmogiškosios formos įvairovė jų vis dar stebino. Sistema iš identiškų elementų būtų efektyvesnė.

Jis praėjo porelę, sėdinčią prie pat vandens. Baltas pledas, ant jo butelis, pora taurių ant padėklo ir saldainių dėžutė. Žmonės sureikšmina saulėlydžius, nors saulė nusileidžia kasdien. Pakeliui į paplūdimį matė ženklą, draudžiantį alkoholį. Kam reikia ženklo, jeigu jo nepaisoma?

Šunys čia taip pat draudžiami. Kodėl žmonės draudžia kitiems padarams tai, kas galima jiems? Vaikščioti pakrante, maudytis jūroje, gulėti ant pledo. Kam reikalinga gyvybės formų hierarchija? Kodėl žmonės nuolatos save iškelia virš kitų padarų?

Prie kopų pastebėjo tuščią suoliuką. Saulė greitai paners į jūrą, ir visi akimirksniu sustings. Akys bus nukreiptos į liepsnojančią saulės kraštą, šis netrukus išstirs. Viskas juda, nieko nėra stabilaus.

Suoliukas buvo toks aukštas, kad jis galėjo sėdėdamas makaluoti kojomis. Pėdomis gaudyti šiltą vėją dar nebuvo bandęs. Ant suolo užsiropštė iš kažkur atsiradęs berniukas.

– Atrodo, iš tiesų pradedu galvoti kaip jie, – stebėdamas horizontą tarė orui.

– Ką sakai? – pasuko galvą berniukas.

– Esu toks kaip tu, – nusišypsojo jis.

– Aš – Supermenas, – šovė berniukas, iškeldamas rankoje spalvotą figūrėlę. – Tu irgi Supermenas?

2019: MINISTRAS

Tyliai prasivėrė sunkios medinės durys ir pasirodė pagyvenusi moteris su padėklu. Grindis dengė storas kilimas, todėl atrodė, kad ji sklendžia. Paliko ant stalo padėklą ir tarė:

– Jūsų kava, ministre.

Jis linktelėjo:

– Ačiū. Šiandien – viskas. Galite eiti namo.

Kai durys užsidarė, ministras nuo padėklo paėmė žvaigždės formos sausainį, atidžiai jį apžiūrėjo ir išmetė į šiukšlių kibirą po stalą. Jis žinojo, kad moteris namo neis, nors ministerijos darbo diena buvo pasibaigusi jau prieš kelias valandas.

Moteris čia dirbo nuo neatmenamų laikų. Keitėsi valdžios, ministrų, o ji tebebuvo. Ta pati chemiškai sutvirtinta garbanotų plaukų šukuosena, duslių spalvų kostiumėlis, tas pats tamsiai rudas stalias priešais duris į ministro kabinetą.

Ji žinojo svarbiausią taisyklę – sekretorė eina namo tada, kai ministro kabinetas tuščias. Naujųjų laikų ministrai bandė pakeisti jos įpročius, bet ji tvirtai laikėsi savo. Neatsisakė ir sekretorės titulo – jai nepatiko nei „administratorė“, nei „padėjėja“.

Ministras žinojo, kad ir šį vakarą ji liks poste.

Jis atsistojo, pasiražė, priėjo prie durų ir pasuko raktą spynoje. Grįžo prie komunistų laikus menančio stalo, iš apatinio stalčiaus ištraukė tvarkingai sulankstytą polietileno plėvę. Patiesė ant kilimo, išlygino raukšles. Grįžo prie kėdės, ėmė rengtis. Tvarkingai sulankstė kelnes, padėjo ant stalo, pakabino ant atlošo marškinius ir švarką. Išrikiavo kaklaraištį, laikrodį, kojines ir apatinius.

Šiek tiek pastovėjo nuogas, jausdamas, kaip nuo vėsos virpa liesas kūnas. Stambūs, pilvoti, sunkiais pagurkliais politikai šiandien nebemadingi. Kadaisė atsikišęs pilvas vyrui teikdavė solidumo, tačiau dabar populiarus politikas bus lieknas ir aukštas.

Po trumpos plaukuotų kojų apžiūros ministras nupėdino prie patiesalo ir atsargiai atsigulė. Iš lėto ištiesė kojas, rankas susidėjo ant pilvo ir užsimerkė.

Po minutės baltas kūnas suglebo. Atrodė, kaulai ėmė tirpti, o po oda judėjo kelios dešimtys teniso kamuoliukų. Iš lėto nyko žmogaus bruožai. Rankos ir liemuo susiliejo į viena. Kaip ir kojos, kaklas išsiplėtė iki pečių pločio, o veido organai sukrito vidun. Ministro kūne neliko jokių žmogui įprastų atsikišimų,

jis tapo lygus ir apvalaino kontūro. Balta oda patamsėjo ir sudrėko.

Padaras buvo gyvas – šiek tiek judėjo, iš lėto rangėsi, po žvilgančia oda kažkas virpėjo, švelniai kunkuliavo, kartais per visą kūną nuvilnydavo drebulio banga.

Kai padaras nurimo, ant darbo stalo atgijo kompiuteris. Ekranas nušvito, jame pasirodė slaptažodžio laukelis. Klaviatūra subangavo, lyg ją spaudytų nematomi pirštai – vienas po kito krito slaptažodžio taškai, pasirodė naujas dokumentas ir viršuje išsivyniojo antraštė: ĮSTATYMO PROJEKTAS.

Po valandos kabinetas atrodė taip pat. Padaras švelniai virpėjo. Kompiuterio klavišai bangavo. Sekretorė už durų klausėsi tylios kalbos iš radijo aparato ir mezgė.

KIRMINO DIENORAŠTIS

Man patinka keliauti po praeitį. Šios kelionės naudingos darbui, todėl mums rekomenduoja taip leisti laisvalaikį. Kuo geriau pažinsi žmones, tuo geriau seksis dirbti.

Jau esame įspėti, kad sunkiausia bus perprasti žmonių jausmus. Mes mokame protauti, o ne jausti. Jei reikia priimti statistiškai pagrįstą sprendimą, mums neprilygs joks žmogus. Norėdamas patikrinti sutikto žmogaus racionalaus mąstymo galias, visada naudodavau pavyzdį iš madingos knygos. Štai jis.

Įsivaizduokite vidutinio amžiaus vyrą. Jis gyvena vienas. Nemėgsta bendrauti, kalbėti viešai jam – didžiausia kančia. Jei galėtų, net į parduotuvę neitų. Kai kas nors paklausia jo nuomonės, šneka, lyg bandytų gintis.

O dabar atsakykite, kuo jis dirba – bibliotekininku ar pardavimų vadybininku? Kai per mokymus mums užduoda panašų klausimą, iškart randame teisingą atsakymą.

Didesnė statistinė tikimybė, kad vyras yra pardavimų vadybininkas, nes statistiškai vyrai žymiai dažniau dirba pardavimų vadybininkais nei bibliotekininkais. Paprasta.

Žmonės klysta, nes remtis faktais jiems neįprasta. Jie mano esą racionalūs, tačiau jų veiksmus valdo atsitiktinumas. Juos lengva apgauti, spustelėjus tinkamą emociją. Jie pradeda skrajoti padėsiais ir tai vadina „nuojauta“ ar „šeštuoju jausmu“.

Suprasti, kaip žmonės jaučia, – mums sunkiausias uždavinys. O suprasti reikia, nes žmonių pasaulyje racionalumo nerasi.

2021: DARBŲ VYKDYTOJAS

Penktą valandą po pietų jis atsisėdo biure, įrengtame krovinių konteineryje, ir suplanavo rytojų. Darbai statybvietėje aiškūs ir besikartojantys. Bėdų keldavo tik statybininkai.

Dauguma jų – atvykėliai iš neturtingų kaimyninių valstybių ir jų požiūris į darbą prieštaravo padorioje šalyje įprastiems

reikalavimams. Sunkiausia buvo rytais, kai paaiškėdavo, kad darbe nepasirodė keli darbininkai. Arba pasirodė, bet girti. Tuomet tekdavo keisti dienos planą, pritaikant jį tiems, kurie dirbti galėjo.

Jis mėgino diegti savo principus. Į darbą reikia ateiti nevēluojant, kiekvieną rytą. Gerti galima tik po darbo. Vėliau spjovė. Darbininkai keitėsi kas savaitę ir, kitaip nei gyvūnai, vieni iš kitų nesimokė. Jis suprato, kad planą įgyvendinti paprasčiausia rėkaujant ir gainiojant tuos, kurie darbe vis dėlto pasirodė ir dirbti gali. Štai šitą kreivai priklijuotą plintusą reikės atlupti ir priklijuoti tiesiai.

Sutvarkęs dienos popierius, persirengė ir dar kartą apžvelgė statybų aikštelę. Joje jau nieko nebuvo, prie sargo būdelės stovėjo uniformuotas apsauginis, rūkė ir braukė pirštu per telefoną. Darbų vykdytojas sėdo į juodą naują „VW Tiguan“ ir įsiliejo į lėtai besirangančią automobilių dešrą. Prie šviesoforo užmetė akį į žmonos įduotą lapelį su pirkiniu sąrašu.

Namo grįžo su keturiais dideliais plastikiniais krepšiais, ant kurių buvo pavaizduotos besišypsančios daržovės ir parašyta kažkas apie planetos saugojimą.

Du maišus jau buvo iškrovęs, kai parėjo žmona. Ji nusispyrė aukštakulnius, metė ant kėdės rankinę ir atsistojo šalia. Įsirėmė rankomis į klubus ir žiūrėjo į stalą, ant kurio jis krovė prekes, į jį ir į kitus krepšius. Į stalą, į jį, į krepšius.

– Gal išprotėjai? – pasisveikino žmona.

– O kas negerai? – iškart kilstelėjo toną ir jis.

- Penki maišai apelsinų???
- O ką? Galvoju, sulčių išspausim. Sako, sveika.
- Kada mes spaudėm sultis? Ir kuo tu jas ketini spaust?
- Va, žiūrėk, ir sulčiaspaudę paėmiau!
- Tu gal durnas? Kiek ji kainavo?
- O ką???
- Gal aš neuždirbu???
- Tai... tipo... gali švaistyt į kairę ir dešinę? Sulčiaspaudę jįsai nupirko... O čia kas – silkė? Trijų rūšių? Aš gi silkės nenėčiu!
- Nieko tokio, aš suvalgysiu. Kažkaip užsinorėjau.
- Beprotris. Durnius.

Žmona apsisuko ir išėjo iš virtuvės. Dusliai trinktelėjo vonios durys. Darbų vykdytojas stovėjo prie stalo ir žiūrėjo į tris kilogramines silkės pakuotes.

1994: ŽUDIKAS

Daugiabučio kieme, po liepomis, automobilyje sėdėjo jaunas vyras. Galvojo, kad rytoj būtinai turės nuplauti savo „Opelį“, nes net ir valandos po liepomis pakanka, kad mašina taptų lipni, lyg kas medumi būtų išterliojęs. Čia vakarus leido jau savaitę. Automobilį statydavo kiek nuošaliau, kad niekam nekristų į akis. Šiandien vienintelė laisva vieta buvo po liepomis.

Pasaulį valdė chaosas, nors dar prieš kelerius metus viskas buvo tvirta ir aišku. Vakaryktė diena subyrėjo į dulkes, o jas išnešiojo vėjas. Niekas nežinojo, kas bus rytoj. Žmonės ir vėl sprendė klausimą: ką šiandien valgysime?

Galvos televizoriuje kalbėjo apie istorinius pokyčius ir laukiančią šviesią ateitį. Tačiau išjungęs televizorių tematydavai apiplyšusius tapetus, palaikę sofą ir kreivą langą, kurio kraštus žiemą reikėjo apklijuoti laikraščiais, kad vidun neitų šaltis.

Kiemo draugai ėmėsi biznio. „Biznis“ – nežinomas žodis vakar, o dabar už biznį keliami tostai. Bandė ir jis, tačiau nepatiko. Biznis reiškė kasdienę įtampą. Taisyklių nebuvo, tiko viskas, kas virsdavo pinigais. Maišais pinigų, lagaminais pinigų, pilnomis pinigų bagažinėmis.

Subyrėjus valstybei, išgaravo baimė, kurią žmonėms kėlė nustatytos taisyklės, kad ir kokios kvailos jos atrodytų. Išsilaisvinę žmonės šoko beprotišką šokį aplink valstybės lavoną, patys rašydami gyvenimo įstatymus.

„Teisinga yra tai, kas man teisinga“, – sako vaikystės draugas, šiandien sviesto vagonus mainantis į dyzelio cisternas, o jas paroduodantis žemės ūkio kooperatyvams. Jokių taisyklių, jokių mokesčių – tik degalų cisternos, virstančios maišais pinigų.

Jo draugų naktys neramos. Kai kurie miega su ginklu prie lovos ar sargybiniu virtuvėje. Kas pirmesnis – tas gudresnis. Kas stipresnis – to pusėje tiesa. Jų gyvenimas kiekvieną sekundę gali apvirsti aukštyn kojomis. Jų pasaulis kiekvieną akimirką gali tapti griuvusių krūva. Gaujos avangardą nuo būties užribio skiria viena kulka.

Dėl to draugai sėmė iki dugno. Nestabdė – nei „darydami biznį“, nei ilsėdamiesi. Pro vienas duris maišais įnešdavo pinigus,

o pro kitas buvo išnešami jie patys ir mainomi į neregėtus prabangos simbolius. Anksčiau tokie buvo pasiekiami tik išrinktiesiems. Šiandien bet kas gali turėti viską. Tereikia įžūlumo, būrelio ištikimų draugų ir ginklų, kurių gauti chaoso laikais paprasta.

Jam toks gyvenimas nepatiko. Nepatiko kasdienė rizika, nepatiko užmigti ir nežinoti, kas laukia ryte. Jis ieškojo simetrijos ir harmonijos. Norėjo savo gyvenimą planuoti kaip jo tėvai. Vieniukla mėnesių dirbi, vieną mėnesį atostogauji. Būtinai rugpjūtį. Būtinai dvi savaites prie jūros. Ir taip toliau.

Ir štai sėdi jis „Opelyje“, pasirengęs vieno šaunuolio gyvenimą paversti griuvėsių krūva. Tarti „myliu savo darbą“ nedirbtų, bet vis tiek tai geriau nei rūpintis dyzelinio degalų cisternomis.

Tave suranda, naudodami iš anksto sutartą schemą. Duoda ginklą ir keletą nuotraukų. Pusę sumos gauni iš karto, kitą pusę – atlikęs darbą. Vieno uždarbio pakanka trimis ar keturiems mėnesiams.

Jis visko išmoko pats. Turėjo savo procedūras, taisykles, vertybių sistemą. Atsakydavo darbo, jei taikiny buvo moteris ar senas žmogus, nors ir negalėjo paaiškinti, kodėl nusprendė taip elgtis. Kiekvienas užsakymas – serija aiškių etapų. Kol nepabai-gi vieno, nepradedi kito.

Žmogus, kurį sekė jau savaitę, senokai grįžo namo. Šiandien – paskutinis etapas, ir viskas eina pagal planą. Žmogaus žmona ir du vaikai ryte išvažiavo į kaimą pas tėvus. Juos paėmė tamsiai

žalias „Mercedes“, vairuojamas tvirto vyruko siaura kakta ir atsi-kišusiu žandikauliu.

Žmogus buvo kylanti biznio žvaigždė, turėjo savo komandą. Ir bandė įsiterpti į jo draugų cisternų verslą. Darė tai įžūliai, kaip įprasta pradedantiesiems. Kai nieko neturi, verta rizikuoti. Draugai nusprendė pamokyti vieną išsišokėlį, kad pamoką gautų visi.

Buto languose šviesa užgeso prieš valandą. Jis patikrino ginklus. Visada nešdavosi porą. Išlipo iš „Opelio“. Nuėjo prie laiptinės. Atvėrė medines duris, užlipo į trečią aukštą. Atrakino butą raktu, gautu kartu su nuotrauka. Įėjo vidun, užvėrė duris ir sustingo.

Bute kažkas inkštė. Jis nusprendė nesitraukti ir, tyliai statydamas minkštais sportbačiais apautas kojas, pasuko link miegamąjo. Durys buvo atidarytos. Pro langą krentančioje gatvės lemputę šviesoje pamatė, kad lovoje kažkas juda. Antklodė bangavo, inkštimas tapo garsesnis.

Jis pakėlė ginklą, nusitaikė į banguojantį gumulą. Suspiegė moteris. Gumulas išsiskyrė. Viename lovos kampe sėdėjo jo taikinys, kitame – jauna mergina, užsidengusi burną rankomis.

– Aš čia nė prie ko. Aš – kaimynė, tuoj išeisiu, – tyliai kūkčiojo ji.

Jo galva veikė lyg užsienietiško automobilio variklis. „Aš nežudau moterų“, – šis sakinytis pasikartojo kelis kartus. Atrodė, kad ant gaiduko besiilsintis pirštas sustingo, virto švino gabalu, kurio jis negali pajudinti.